

*Момчило Суботић**

Институт за политичке студије, Београд

ИЗБОРИ У СРБИЈИ 2016. – ПОЛИТИЧКИ ПОВРАТАК ОПОЗИЦИЈЕ**

Сажетак

У политикологији избори се сматрају суштинским и кључним политичким процесом. Њима се не врши само пука смена власти, већ се ради о комплексном сучељавању различитих идеја, стремљења, интереса и политика, које желе да се наметну бирачком телу као легитиман израз народног суверенитета. Предмет наше анализе су избори у Србији 2016, и то у првом реду парламентарни избори, док ћемо покрајинске и локалне (општинске) изборе и њихове резултате поменути у наопходној мери, да бисмо приказали природу и карактер власти на сва три нивоа. Циљ овог рада је да укаже на могуће мотиве владајуће напредњачке коалиције да растише изборе, у ситуацији када је Вучићева власт имала плебисцитарну парламентарну подршку за своју евроунијску (следствено и евроатлантску) политику. Други циљ је само презентовање изборних резултата, при чему смо се, у циљу боље прегледности, послужили одговарајућим табелама и дијаграмима, и трећи, да анализом могућих страначких коалиција за формирање владе Србије, укажемо на политичке и геополитичке импликације таквих опредељења. У раду смо користили метод упоређивања и анализе резултата претходних избора и политичких, првенствено спољ-

* Научни саветник

** Текст је резултат рада на пројекту бр. 179009 који подржава Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

неполитичких приоритета влада од 2012, па и даље, од доласка Еулекса на КиМ, као и метод синтезе, која нам омогућава да износимо утемељене и аргументоване ставове по кључним питањима савремене српске (гео)политике. Ту превасходно мислимо на питање КиМ, на прозападну политику српске власти у континуитету, на Бриселске споразуме, ЕУ, НАТО, САД, те на могући спољнополитички и геополитички заокрет српске власти, који би се кретао у смеру тешије економске, политичке и друге сарадње са Русијом и Евроазијском унијом.

Кључне речи: Избори 2016, Србија, власт, Вучић, опозиција, КиМ, ЕУ, САД, НАТО, Русија.

1. ЗАШТО ВАНРЕДНИ ИЗБОРИ?

У политичкој и стручној јавности у Србији, уврежено је мишљење да је Борис Тадић најзаслужнији за формирање СНС, након извршеног пуча у СРС од стране Томислава Николића и Александра Вучића 2008, али, такође, и за напредњачко преузимање власти од демократа и њених партнера 2012. године. Наиме, Борис Тадић је расписао превремене председничке изборе, „кад им време није“, и изгубио од вође напредњака Томислава Николића, што је дало „ветар у леђа“ напредњацима и одлучујуће утицало на неуспех демократа на парламентарним изборима који су уследили. Печат на пораз демократске коалиције оверио је Ивица Дачић преласком у политичко јато напредњака. При томе је Дачић, као и у време парламентарне подршке Коштуничиној влади, показао да поседује „неспоран“ коалициони капацитет, употребљив према потреби и прилагодљив свакој политичкој опцији. Могуће, и уз подршку спољних фактора.

Иако су вође напредњака критиковали косметску политику Тадића, и у преизборној кампањи обећавали и лажно се закљичали, да ће поништити све по Србију штетне преговоре које су демократе (Борко Стефановић) водили са представницима албанске мањине у Приштини, наставили су да воде политику повлачења Србије са КиМ, угрожавајући суверенитет и територијалну целовитост српске државе. Ваља се присетити да је напредњачки политички тандем, у време демократске власти, поготово Томислав Николић, у више наврата, слао сигнале западним моћницима, истичући да Борис Тадић води добру политику,

мислећи при томе на евроунијску политику српске власти, али да би напредњаци то чинили и брже и ефикасније. Освајањем власти то ће се и обистинити. У том смислу нема никакве битне разлике између власти демократа и социјалиста (Тадић-Дачић) и у два наврата напредњачко-социјалистичке власти (Николић-Вучић-Дачић). Иако су, формално, заговарале другачије политичке опције, и једна и друга политичка гарнитура определиле су се за вођење евроунијске (и евроатлантске) политике.

У првој влади напредњака и социјалиста премијер је био Ивица Дачић, иако је због бројчане премоћи СНС-а у републичкој скупштини, као и због изражених лидерских особина и амбиција, њен неформални шеф био први потпредседник Александар Вучић. Због обавеза које су стајале на европској „мапи пута“, превасходно убрзања реформи Србије, а у првом реду ради брже решавања питања КиМ, а оно се у суштини сводило на пристајање на стварање друге албанске државе на српском историјском и етничком простору, Вучић је инсистирао на превременим изборима којима ће задобити легитимитет за решавање кључних политичких и државних питања.¹ Иначе за цео овај период Дачић – Вучићеве и Вучић – Дачићеве владе, карактеристична је Вучићева тежња за њеном реконструкцијом, коју је у више наврата најављивао па одлагао, што је све скупа завршило превременим изборима.

У намери да ојача и учврсти своју власт Вучић је и 2014. и 2016. посегао за превременим парламентарним изборима. Иако се партијска конфигурација у српском парламенту у поменутих годинама битно разликовала, Вучић се два пута одлучио за превремене изборе и оба пута прибавио подршку западних сила. Наиме, разлика је следећа: од 2012. до 2014. у парламенту Србије била је једна једина опозициона странка – Коштуничин ДСС², а након избора 2014. године ниједна. Од тог периода у српском парламенту није било опозиције, власт је била хомогена и могла је да

- 1) Дачић је предлагао да се не иде на изборе (2014), већ да једноставно замени место са Вучићем, што овај није прихватио, истичући да само путем избора жели да прибави легитимитет за управљање Србијом.
- 2) Разуме се да је било и других опозиционих странака, које су то биле само формално, попут ЛДП Чедомира Јовановића, које су се одреда залагале за исте спољнополитичке циљеве као и Дачић-Вучићева владајућа коалиција, а то је наставак евроунијских процеса и препуштања КиМ албанској држави. Види: Момчило Суботић, „Избори у Србији 2014 – трасирање евроатлантске геополитичке парадигме“, *Политичка ревија* 02/2014, Београд, 2014, као и *Избори у Србији 2012 године. (Не)очекивана промена*, Зборник радова (приредили Милан Јовановић и Душан Вучићевић), Институт за политичке студије, Београд, 2013.

доноси бројне евроунијске и евроатлантске законе и да спроводи зацртану прозападну политику. Стога је кључно питање зашто се Вучић одлучио на изборе у околностима кад има владајућу већину и апсолутну подршку у парламенту без опозиције.

Има мишљења да се српски премијер одлучио за изборе због надоласеће економске и социјалне кризе, па је одлучио да продужи своју власт још четири године, како би могао да влада и извршава комотније налоге и „споразуме“ које је договорио са својим западним мериторима: наставак Бриселских споразума којима се КиМ „споразумно“ издваја из састава Србије, промена Устава, нарочито његове преамбуле у којој пише да је КиМ саставни и неодвојиви део српске државе,³ промена политике према Русији, тако што ће јој под притиском Запада увести санкције, и нарочито и најважније да се Србија „угура у НАТО“. Такође, имајући у виду да Вучић жели апсолутну власт у СНС -у, изборима је настојао да одстрани присталице Томислава Николића, који би му у неком моменту засметали.⁴ Има, пак, мишљења да се Вучић паметно определио за изборе на свим нивоима: републичким, покрајинским и општинским, како би у Војводини скинуо петнаестогодишњу власт демократа и у једном маху запосео целокупну власт у држави. Не треба сметнути чињеницу да је Вучић и 2012. и 2014. године успео да „размонтира“ демократску коалицију тако што је у своје редове, и то на високе политичке и државне и градске функције, поставио немали број њихових дојучерашњих политичких званичника. Није Вучић овим чином, како то неки мисле, „уништио“ опозицију, јер она као таква није ни постојала, с обзиром да је СНС преузео идеологију и спољнополитичку - евроунијску парадигму демократам и ЛДП -а.

Наиме, политичка коалиција СНС-а је у потпуности наставила да води политику претходних влада како у погледу кључног унутрашњег питања земље - а то је Косово и Метохија, односно

-
- 3) Косово је у међувремену постало члан европске и светске фудбалске организације: УЕФА и ФИФА, а све је почело учлањењем у МОК, кад је Вучић изричито наредио Влади Дивцу, председнику Олимпијског комитета Србије, да на гласању буде уздржан. Дивац је овакав свој поступак бранио „спортским разлозима“. Отуда су Вучићеве сузе „крокодилске“ кад оптужује поменуте спортске организације да се мешају у политику. Уосталом Косово је члан ММФ и Светске банке, које такође нису регионалне, него водеће светске економске организације, а нисмо забележили да је неко из Вучићеве власти због тога протествовао. Напротив, Вучић је поздравио косовско потписивање ССП, рекавши да је то добро за српску економију.
 - 4) Процењује се да је пред изборе Николићевих кадрова у СНС-у било 10-15 одсто. Вучић ће свакако настојати да их сведе на миноран број, о чему сведочи и смена Радомира Николића са места председника Извршног одбора СНС-а.

питање државног суверенитета и интегритета, тако и по спољнополитичким приоритетима – тј. усмеравање Србије ка ЕУ, без обзира на све мањкавости овог ЕУ пројекта и његову дискриминаторску политику према Србији.

Имајући у виду све поменуте мотивације за расписивање избора, очигледно је да западни фактор не „седи скрштених руку“, већ да се сагласио, а можда и „погурао“ Вучића на ове изборе. Сама чињеница да избори носе неизвесност, и да у парламент могу ући и странке које сеprotиве уласку Србије у ЕУ и НАТО, изгледа није превише оптерећивала Вучића, а још мање његове западне менторе. Има једна правилност у односима великих и малих земаља, па тако и западних земаља према Србији, поготово у постјугословенском периоду, и она се може свести на безобзирност и лицемерност Запада, на неуважавање никаквих препрека на путу за остварење сопствених политичких и геополитичких циљева и интереса. Запад од Србије, која се определила за чланство у ЕУ, очекује да беспоговорно води прозападну политику. Чињеница да су у српски парламент ушли радикали, Двери и ДСС, који се боре против чланства Србије у ЕУ, а поготово у НАТО, и залажу се да Србија ступи у најтешње економске (ЕАУ), политичке, а радикали заговарају и војне савезе са Русијом (ОДКБ), изгледа да не узбуђује много Вучићеве западне менторе, који на све то гледају као на колатералну политичку штету. Уосталом, не може се порећи чињеница да је Запад на челу са САД од почетка отварања косметске кризе, нарочито од инсталирања Еулекса, водио доследну политику притисака и уцењивања према српској политичкој номенклатури, тако што је иницирао изборе, а тиме и могућу промену власти, кад год је имао у плану даљу разградњу српске политике и државе. Тако је свака српска политичка гарнитура „одрадила“ своју етапу на урушавању сопствене државе. Кад су напредњаци заменили демократе то је представљао експеримент, замишљен тако да дојучерашњи „љути“ радикали, националисти и суверенисти, наставе тамо где су стали демократски интернационалисти, космополити и глобалисти. Једни су, издвајањем питања КиМ из надлежности УН под окриље ЕУ, (Тадић) отпочели процес предаје Косова, а други (Вучић) треба да га доведе до краја. Наредна етапа тражи нову политичку гарнитуру за нови циљ на старој мапи српског евроатлантског пута – циљ је улазак Србије у НАТО и њена геополитичка конфронтација са Русијом. Отуда нови избори. Ову политику треба да проводи влада Србије уз сагласност парламента, у којем ће, за разлику од претходног, бити заступљена српска опозиција, која

ће се супротстављати безалтернативном ЕУ путу Србије. Уласком опозиције у скупштину Србије биће нарушен политички и геополитички, државотворни јаз и парадокс из претходног сазива парламента, по којем је политичка Србија (парламент) - за ЕУ (неке странке и за НАТО), а „ванпарламентарна“, „народна“, грађанска, гласачка Србија - против ЕУ, а за тесну сарадњу са Русијом, односно за суверену српску државу засновану на њеним провереним идентитетским атрубутима.⁵

Потпуно је нереална тврдња да се Запад, превасходно САД и Енглеска, не мешају у унутрашње ствари Србије све до састављања њене владе. Кад су на власт дошли напредњаци, Запад је, као и у претходним гарнитурима власти, имао своје ministre. Тако је и у претходном мандату своје ministre имао ММФ и Светска банка, а свега три или четири министра били су Вучићев избор. Указујући на пресудан утицај Енглеза на политику актуелне власти у Србији професор Бранислав Ристивојевић, између осталог, пише: „ Не треба њима само војно несврстана Србија, она у којој нема руских база, већ војно сврстана Србија, она у којој има база НАТО пакта. Шта ћемо на изборе због увлачења Србије у НАТО пакт? Па за то што у Србији никад неће бити расположења да се таква одлука изгласа на референдуму, као у осталом ни у Црној Гори. Као што тамо таква одлука изазива nerede, немире, превирања, хаос, тако ће и у Србији. Енглези не могу себи да дозволе луксуз да им се у колонијама прави неред јер то омета експлоатацију ресурса из истих. Пљачка је основна сврха због које они уопште троше време и новац на управљање колонијама. Други разлог је геостратегија. Ако се колонија налази на важном геостратешком положају, а Србија има ту несрећу (Цвијић: „Срби су изградили кућу насред пута.“), онда не може да се дозволи луксуз да енглески противници заузму колонију или још горе, да колонија постане независна, па сама доноси одлуке.

То мора да буде влада која ће имати несумњиви легитимитет да настави да доноси тако прљаве одлуке као што је распродаја у бесцење капиталних ресурса ове земље али и да донесе једну нову одлуку: увлачење Србије у западну геостратешку орбиту путем чланства у НАТО пакту.

Ово друго је у светлу руског успеха на Леванту, западњацима много важније (Пљачка Србије је за њих текућа ствар). Кад већ нема расположења у народу за референдум о НАТО пакту,

5) Види шире: Момчило Суботић, „Политичке странке у Србији о националном идентитету и међународним интеграцијама“, у: *Национални идентитет и међународне интеграције* (ур. Зоран Милошевић/Живојин Ђурић), Београд, 2015, стр. 319.

биће га у колонијалној власти односно у наредној марионетској влади. На републичке изборе идемо да се СПС, који као руски клијент у овој влади није спреман да се сагласи са тим, избаци из владе, а у њу уведу Чеда и Тадић који су спремни да буду марионете које ће се сагласити да Србија уђе у НАТО пакт и на томе активно радити. Енглези, још, планирају Чеду за министра спољних послова који ће потписати да је КиМ независно, то је још једино остало да Србија уради да тзв. Република Косово заиста постане држава. Тадића планирају за министара одбране који ће Србију увлачити у НАТО. Не треба сумњати у капацитет овог двојца, већ су били марионете и спроводили су и горе одлуке. Такође, нова влада ће морати да се гвозденом руком (насиљем, као у Црној Гори) избори са незадовољством народа када буде увлачила Србију у НАТО пакт.

Другим речима, ово ће бити избори на којем ће народ имати једноставну одлуку: одлучиваће између оних који су за чланство Србије у НАТО пакту и оне који су против њега. За НАТО пакт су, и биће, сви који су под контролом странаца: напредњаци, демократе и све њихове филијале (СДС, ЛДП итд...), мањине, аутономаши и други неважни помена. Против НАТО пакта су одувек били и биће ДСС и све његове филијале (СОФ, Државотворни покрет итд...), Двери, СПС и други. Шешел ће на речима бити против НАТО-а, а у ствари ће, као и све време од када је пуштен из Хага, „играти дупле пасове“ са Вучићем...“⁶

Социолог Слободан Антонић овако приказује опозицију. „Када се говори о опозицији, не би требало мислити на натоидну и бриселољубну „опозицију“. Њу, углавном, чине крхотине некадашње Демократске странке (ДС, СДС, ЛС), другосрбијански фундаменталисти (ЛДП), као и војвођански сецесионисти (ЛСВ). Они хоће исто што и Вучић, само много брже и послушније.

Вучић још није увео санкције Русији – они би то одмах. Вучић још није формално признао Косово – они би то сутра. Вучић још јавно не тражи укидање Републике Српске – они би то очас посла. Вучић се не изјашњава о приступању Србије НАТО – у – они хоће одмах Србију у алијанси. Вучић још не тражи федерализацију Србије (Војводина „*corpus separatum*“) – они непрестано гракћу како би то било сјајно“.

Антонић даље наводи : „Напредњаци су на власт дошли под паролом `Тадићева политика није лоша, само се не спроводи`.

6) Бранислав Ристивојевић, „Ала их је расписао – свака му част“, *Факти*, интернетско издање, 4. фебруар 2016.

Садашње пак пронатовске странке `опозиције` на власт би под паролом: `Вучићева политика није лоша, само се не спроводи довољно брзо`. Зато оне тешко могу бити опозиција. Оне су гора алтернатива истог, а неке од њих су и права пета колона.

У Србији праву опозицију чине само оне странке које су, не против личности, већ против конкретне политике. То су странке које одбацују : НАТО, ЕУ, Светску банку, ММФ и сецесију Косова.

Критеријум диференцирања лажне и праве опозиције у Србији је једноставан. Подржава ли она `интегрисање` Србије у НАТО и у ЕУ структуре? Подржава ли диктате ММФ-а и Светске банке (смањење плата, пензија, отпуштања у јавном сектору)? Подржава ли `реформе`- распродају српске привреде и целог јавног сектора? Подржава ли Бриселске споразуме (1 и 2)?

Уколико је одговор `да`, то није опозиција. То је тек кулиса која опонаша опозицију. Функција јој је да притиска Вучића како би његова послушност према Вашингтону и Бриселу била безусловнија и усрднија.

Но, ако је одговор `не`, онда је то већ нешто друго и сасвим довољно за бирача који би на изборима 2016 године, да гласа против Вучића и његове политике...“⁷

Антонић указује и на лошу економску политику актуелне власти. Тако посебно апострофира Вучићево дивљење на „Копаоник бизнис форуму“ страном капиталу по коме су „страни инвеститори генератори раста“, да је све што је урађено на запошљавању нових радника учињено од стране страних инвеститора. При томе је премијер најавио „пету ревизију аранжмана са ММФ-ом“, која ће бити најтежа, јер је потребно да се отпусти 30.000 људи из државне управе, те губитак запослења више хиљада радника у „ЕПС-у“, „Србијагасу“, „Железницама Србје“, „РТБ Бору“ итд. „То што ће десетине хиљада људи остати без посла, да га никада више не нађу; то што ће читави градови опустети, или пак то што је од пензионера прошле године одузето 210 милиона евра да би се страним инвеститорима намакле субвенције од милијарду евра; то за Вучића, разуме се, није разлог за кукање. Јер, он је решен да Србију `реформише` докле год у њој нешто мрда. ... Отуда се Државна лутрија Србије мора дати странцима. И још би било добро доплатити им по 10.000 евра за сваког запосленог...Узети од сиромашних Срба како би се дало каквом богатом Немцу или Американцу!“⁸

7) Слободан Антонић, „Опозиција на изборима 2016“, *НСПМ*, 9. фебруар 2016.

8) И ова власт, као и Тадићева, неосновано се самопроглашава лидером у региону. Наиме, иако је дошло до раста БДП од преко 2 одсто у односу на прошлу годину, коју

Ови су избори за или против Србије у НАТО пакту. Зато ће напредњачка коалиција имати веома тежак задатак да преузме штафету у вођењу прозападне евроатлантске политике, која Србију лишава Косова и сукобљава са Русијом – јединим истинским и провереним историјским савезником. Вучићева власт нема никаквог националног моралног ни правног, историјског ни геополитичког, ни било каквог државног разлога да Србију „гура“ у НАТО пакт. НАТО је пријемна канцеларија ЕУ. То је пут који су прошле све источноевропске земље пре прјема у ЕУ. НАТО је главни – ЕУ је другоразредна. У ствари, и једно и друго су инструменти америчке империјалне политике. НАТО – као америчка војна полуга за изазивање и управљање кризама, цивилизовање и демократизовање непослушних влада у свету, а ЕУ – америчка творевина која служи за геополитичко сузбијање Европе, која је под својеврсном окупацијом САД од Другог светског рата.⁹ Руски генерал и геополитичар Леонид Петровић Решетњиков, директор Руског института за стратешка истраживања, о томе каже: „Ако, рецимо, политичари народу говоре да `ми идемо у ЕУ, али не идемо у НАТО`, то је наивна илузија. Ако си ушао у Европску унију, ти си већ постао део те огромне машине која служи интересима САД... И зато је следећа фаза – чланство у НАТО. Немогуће је ући у ЕУ, а да се не уђе у НАТО. Јер нема примера да је земља Источне Европе ушла у ЕУ, а да није ушла у НАТО. И Србија сигурно неће да постане изузетак од тог правила“. Указујући да не треба да чуди кад руски дипломати кажу да Русија нема ништа против уласка Србије у ЕУ, јер се ту ради о дипломатским манирима, као и о принципу немешања у унутрашње ствари Србије као суверене земље, политиколози и геополитичари, ипак, имају већу слободу да кажу своје лично мишљење. Решетњиков управо то саопштава: „Наравно да ћемо рећи `слободно, улазите у ЕУ`. Али шта ћете тиме да добијете? Добићете

је потврдио и ММФ, не треба заборавити да је прошле године плата у Србији била најмања у региону - свега 326,42 евра (у Црној Гори 482 евра, у Хрватској 747, у БиХ 422, у Македонији 365 евра). Такође ваља истаћи да је у Србији запослених 1.712.000 (458.000 у јавном сектору); број пензионера је 1.747.000. Највише запослених има у малим и средњим предузећима, тзв. породичним фирмама, којих има 550.000, а оне запошљавају највише - 1.600.000 радника; држава запошљава 700.000, а „тајкуни“ 300.000 радника. Број незапослених у Србији је 770.000- 860.000 или 26 одсто, иако се јавно наводи да је тај број пао на 18 одсто – неки су умрли, а велики број младих изгубивши стрпљење узалудног чекања посла отишао је у иностранство. Продато је 2.408 предузећа и 26 од 29 банака у руке страног капитала. Спољни дуг износи готово 27 милијарди евра што је више од 70% БДП –а.

9) Види шире: Момчило Суботић, „Србија и Европска унија“, *Српска политичка мисао* 01/2010, ИПС, Београд, 2010, стр. 43-66, и Момчило Суботић, „НАТО- изација Срба“, *Политичка ревија* 03/2010, ИПС, Београд, 2010, стр. 69-86.

стечајну управу. ЕУ је управо то – стечајна управа”... Осврћући се на западну политику расрбљивања Решетњиков, између осталог истиче: „Ми смо од самог почетка указивали на то да је Ђукановић све време испуњавао наређења Запада и спроводио добро познату западну политику, чији је циљ подела и маргинализација српског народа, као и сам рат, као и одвајање Републике Српске од Србије. Цео смисао западне политике према српском народу сводио се на једно – Србима се не сме дозволити да се осете као нација. Зато је уместо Пашићевог плана Велике Србије подметнут пројекат Југославије, у коју су угурани и Хрвати и Словенци. Када је задатак испуњен, приступило се уништавању Југославије, на њеном месту граде се мале марионетске државе, попут држава поменутих народа, или такве једне смешне земље као што је Македонија. Чим су се Срби мало прибравили, одмах се кренуло да им се отме Косово, да се одвоји Црна Гора, а у резерви се држе и други региони које у случају српске некооперативности могу одвојити. И тај задатак је испуњавао и Ђукановић – одвојити од Србије део српског народа. Ми на Црногорце наравно гледамо као на Србе, јер су се идентични процеси одвијали у Русији у време СССР“. На канстатацију да се Вучићева политика не разликује битно од Ђукановићеве, али се Русија од ње и даље не ограђује, Решетњиков истиче: „Вучић је премијер Србије, и ми морамо да одржавамо контакт са премијером. Ако сте га већ изабрали, ако је постао ваш премијер, значи да морамо да радимо са њим“.¹⁰

Србија је већ деценијама под притиском америчких и западних војнополитичких структура. Једним делом и због чињенице што је у целом том периоду са Русијом била у позицији својеврсне асиметрије: у време Јељцина српско вођство је било склоно да се ослони на Русију, али, нажалост, тада ни Русија није била суверена, већ под снажним утицајем Запада и сама изнутра у рушевном стању; данас, кад се Русија под Путином усправља на ниво светске силе, и кад је кадра и спремна помоћи, српска власт је Србију неразумно „обећала“ Западу. Али, да се и Русија нешто пита сведочи недавна посета Вучића Путину, и том приликом је Владимир Путин поновио да Русија остаје привржена поштовању и заштити суверенитета и територијалног интегритета Србије, као и принципима економске, политичке, војне и друге сарадње и развијања свестраних односа Русије и Србије. Руски председник је при томе нагласио, да очекује да у српску владу уђу министри који ће бити спремни да реализују поменуту политику. Ваља подсетити да су Русија и Србија недавно потписале бројне економске

10) Леонид Петровић Решетњиков, „Наивна је илузија да се може ући у ЕУ а да се не уђе у НАТО“, *НСПМ*, 14. јун 2016.

и друге споразуме, и за очекивати је да се они почну примењивати.¹¹ Руски амбасадор у Србији Александар Чепурин лапидарно је подсетио да Русија Вучића држи за реч. Ово би могло да значи да Русија помало подозриво гледа на спољнополитичке потезе власти у Србији, јер знају да из српске идеје о чланству у ЕУ, коју руски званичници одобравају, стоји и српска обавеза учлањења у НАТО пакт, а то је већ нешто што је за Русију неприхватљиво. Зато се Вучићева изненадна посета Путину може разумети, пре свега, као потреба руског председника да реагује и опомене, на оно шта је у српском геополитичком позиционирању за Русију прихватљиво, а шта није прихватљиво.

2. РЕЗУЛТАТИ ПАРЛАМЕНТАРНИХ ИЗБОРА

Већ смо рекли да је Вучић повезао парламентарне, покрајинске и изборе за општинску власт, процењујући да ће на тај начин коалиција СНС –а заокружити власт на свим нивоима. Било је потпуно извесно, да ће на овим изборима победити СНС на челу са Александром Вучићем, од кога су медији већ увелико направиле „култ личности“. Оно што је уочљиво, јесте чињеница да је Вучић, као и на изборима 2014, био прихватљив и за ЕУ, и за САД и НАТО, и за Русију, и за суседе, као и за 25% гласача у Србији. Убедљивом победом на изборима Вучић је, као и на изборима 2014, у прилици да формира владу коалиције око СНС-а.

На републичке парламентарне изборе изашло је 3.778.923 што чини 56,07% бирача, а било је 107.906 или 2,86 одсто неважећих листића. У новом скупштинском сазиву своје представнике имаће седам изборних листа и пет мањинских странака.

Према подацима РИК – а са 8.377 обрађених бирачких места, од тога на Косову и Метохији на 90 места под суверенитетом ОЕБС –а, листа око СНС – а освојила је 48, 25 одсто гласова што значи да је за листу „Александар Вучић – Србија побеђује“ гласало 1.823.147 грађана. Коалиција СПС-ЈС освојила је 10,95 одсто што је 413.770 гласова, док је Српска радикална странка освојила 8,10 одсто што је 306.052 гласова. Покрет „Доста је било“ освојио је 6,02 одсто што је 227.626 гласова, коалиција око ДС такође 6,02

11) На јесен у посету Београду долази руски премијер Дмитриј Медведев, који ће тражити да се верификује Споразум о посебним дипломатским привилегијама Српско-руског хуманитарног центра у Нишу, који је на чекању још од 2014. године. Очекује се и да дође до проширења овог центра, тако што би војни аеродром у Ечкој, крај Зрењанина, постао тренажни центар за потребе ове хуманитарне мисије. Иначе, Центар у Нишу је основан 2012, а највише спорења изазвао је захтев руске стране да се овом центру додели дипломатски имунитет, какав ужива НАТО у Србији.

одсто што је 227.589 гласова, коалиција Двери - ДСС освојила је 5,04 одсто што је 190.530 гласова, а коалиција ЛДП-СДС-ЛСВ 5,02 одсто што је 189.564 гласова.

Мањинске странке постигле су следеће резултате: СВМ Иштвана Пастора је освојио 56.620 гласова што је 1,50 одсто, БДЗ Муамера Зукорлића 32.526 гласова што је 0,86 одсто, СДА Санџака Сулејмана Угљанина 30.092 што је 0,80 одсто, Зелена странка 23.890 што је 0,63 одсто, Партија за демократско деловање 16.262 што је 0,43 одсто гласова.

То значи да је у скупштини листа СНС добила 131 мандат, СПС- ЈС 29, СРС 22, ДС 16, „Доста је било“ 16, Двери – ДСС 13, СДС – ЛДП – ЛСВ 13, СВМ четири, БДЗ Санџака два, СДА Санџака два, Партија за демократско деловање и Зелена странка по један. Резултати ванредних парламентарних избора представљени су на следећој табели и дијаграмима.

Поредак	Ред. бр.	Изборна листа	Гласова	%	Мандата	+/-
—	—	Број и проценат неважећих гласачких листића	107.906	2,86 %		
—	—	Број и проценат важећих гласачких листића	3.667.915	97,06 %		
—	—	Излазност	3.778.923	56,07 %		
1.	1.	Александар Вучић — Србија побеђује	1.823.147	48,25 %	131	-39
5.	2.	За праведну Србију — Демократска странка (НОВА, ДСХВ, ЗС)	227.589	6,02 %	16	-3
2.	3.	Ивица Дачић — „СПС, ЈС — Драган Марковић Палма”	413.770	10,95 %	29	-3

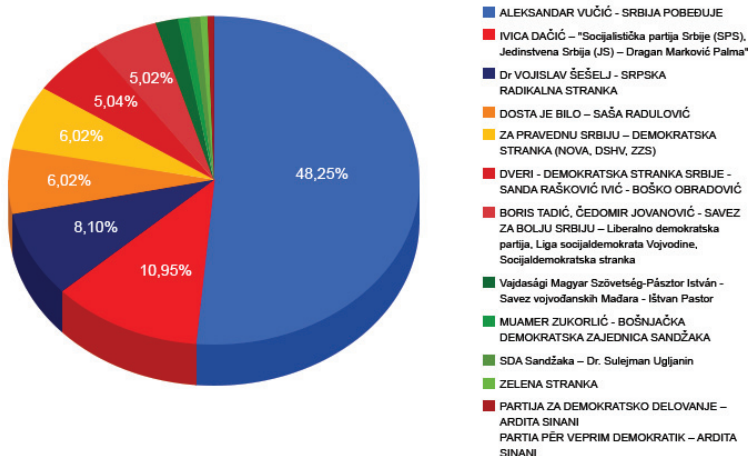
3.	4.	Др Војислав Шешељ — Српска радикална странка	306.052	8,10 %	22	22
6.	5.	Двери — ДСС — Санда Рашковић Ивић — Бошко Обрадовић	190.530	5,04 %	13	13
8.	6.	Савез војвођанских Мађара — Иштван Пастор	56.620	1,50 %	4	-2
7.	7.	Борис Тадић, Чедомир Јовановић — Савез за бољу Србију — ЛДП, ЛСВ, СДС	189.564	5,02 %	13	-5
10.	8.	Муамер Зукорлић — Бошњачка демократска заједница Санцака	32.526	0,86 %	2	2
11.	9.	СДА Санцака — др Сулејман Угљанин	30.092	0,80 %	2	-1
12.	10.	За слободну Србију – Заветници — Милица Ђурђевић	27.690	0,73 %	0	—
17.	11.	Група грађана За препород Србије — проф. др Слободан Комазец	13.260	0,35 %	0	—

16.	12.	Руска странка — Слободан Николић	13.777	0,36 %	0	—
20.	13.	Републиканска странка — Никола Сандуловић	4.522	0,12 %	0	—
18.	14.	Српско руски покрет — Слободан Димитријевић	10.016	0,27 %	0	—
9.	15.	Борко Стефановић — Србија за све нас	35.710	0,94 %	0	—
19.	16.	Дијалог — Млади са ставом — Станко Дебељаковић	7.744	0,20 %	0	—
4.	17.	Доста је било — Саша Радловић	227.626	6,02 %	16	16
15.	18.	Партија за демократско деловање — Ардита Синани	16.262	0,43 %	1	-1
13.	19.	Зелена Странка	23.890	0,63 %	1	1
14.	20.	У инаг — Сложно за Србију — Народни савез	17.528	0,46 %	0	

У поређењу са претходним изборима, уочљиво је да СНС има 27 мандата мање него 2014. (158), СПС 15 мандата мање (44), док ДС има три мандата мање у односу на 2014. годину (19). У парламент су успеле да се врате СРС и ДСС, које нису биле у претходном сазиву, док су Двери у коалицији са ДСС – ом успеле први пут да уђу у парламет, као и странка „Доста је било“.

Што се тиче мањинских партија, СВМ има два мандата мање него у претходном сазиву, СДА један мандат мање, али у овај парламент са два посланика ушла је још једна бошњачка странка – БДЗС. Један мандат мање у актуелном сазиву има и албанска ПДД, док је Зелена странка као мањинска по први пут у парламенту - са једним мандатом.

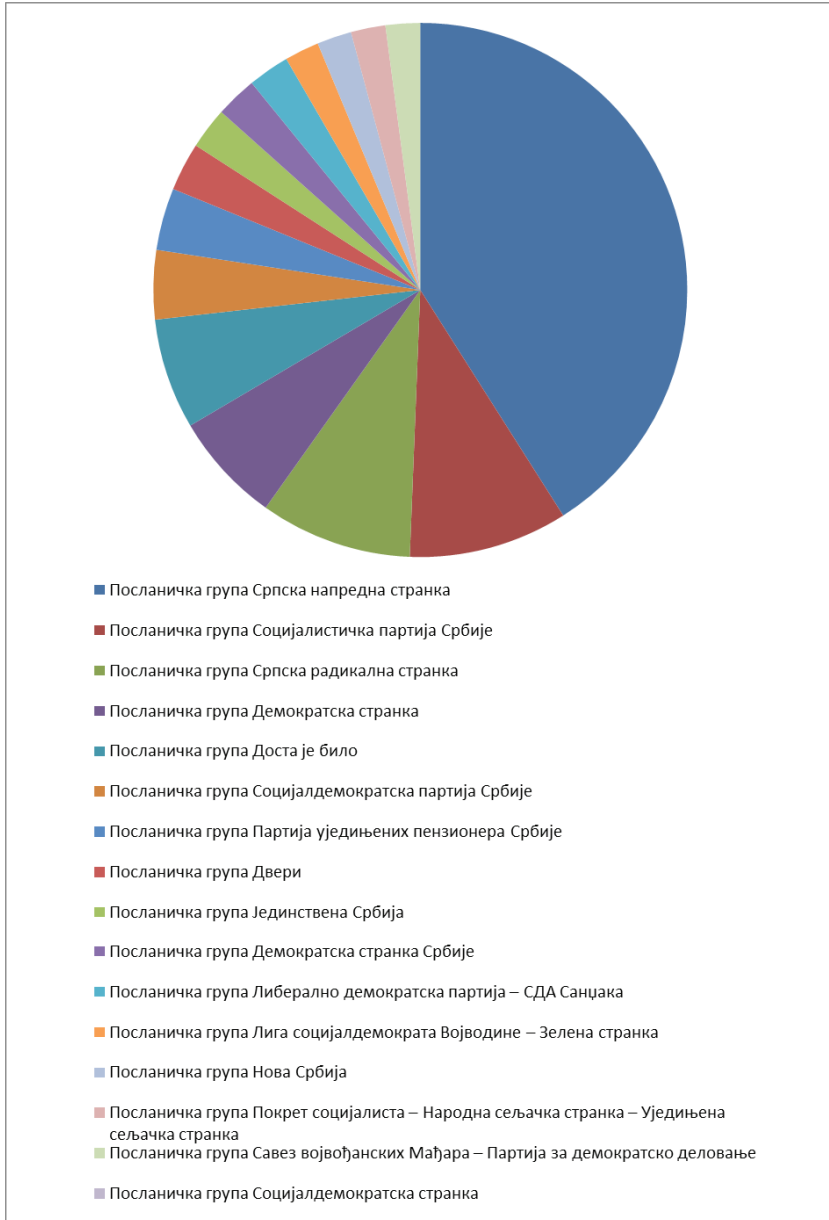
Коалиција СНС –а је овако поделила мандате: СНС 98 (у оквиру којег је Карићев Покрет снага Србије , СПО Вука Драшко-

вића и СНП Ненада Поповића), СДПС 10, ПУПС 9, Нова Србија 5, ПС три (са НРС и УСС чини посланички клуб од пет посланика). Коалиција СПС- ЈС – свака странка има свој посланички клуб: СПС 23 и ЈС 6 посланика. Коалиција ДС, коју поред демократа чине још НОВА, ДХЗС и ЗЗС, има јединствен посланички клуб од 16 посланика. СРС има свој посланички клуб од 22 посланика, као и „Доста је било“ свој од 16 посланика. Двери и ДСС су поделили мандате, тако да је Дверима припало седам, а ДСС –у шест посланичких мандата. Коалиција СДС-ЛДП-ЛСВ заједно је наступила на изборима, а потом се поделила, поделивши и мандате: СДС-у пет, ЛДП- у четири и ЛСВ- у пет. ЛДП и СДА

Санцака (Сулејман Угљанин) формирали су заједнички посланички клуб, док је Ненад Чанак формирао посланички клуб са још једном мањинском - Зеленом странком. Мањински посланички клуб чине СВМ и ПДД. Посланички клубови, њихов број и проценат у скупштини Србије приказани су на следећој табели и дијаграму.

Посланичка група	Број чланова
Посланичка група Српска напредна странка	98
Посланичка група Социјалистичка партија Србије	23
Посланичка група Српска радикална странка	22
Посланичка група Демократска странка	16
Посланичка група Доста је било	16
Посланичка група Социјалдемократска партија Србије	10
Посланичка група Партија уједињених пензионера Србије	9
Посланичка група Двери	7
Посланичка група Јединствена Србија	6
Посланичка група Демократска странка Србије	6
Посланичка група Либерално демократска партија – СДА Санцака	6
Посланичка група Лига социјалдемократа Војводине – Зелена странка	5
Посланичка група Нова Србија	5
Посланичка група Покрет социјалиста – Народна сељачка странка – Уједињена сељачка странка	5
Посланичка група Савез војвођанских Мађара – Партија за демократско деловање	5
Посланичка група Социјалдемократска странка	

3. РЕЗУЛТАТИ ПОКРАЈИНСКИХ ИЗБОРА

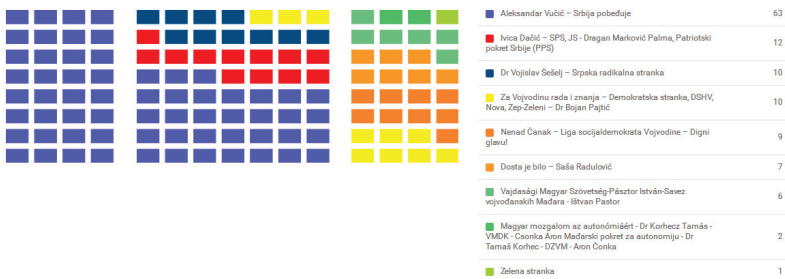
На изборима за скупштину Војводине коалиција СНС –а постигла је још већи успех него на републичким изборима, с обзиром да је „до ногу потукла“ демократску коалицију која је петнаест година владава северном српском покрајином. Освојивши 44,48% гласова што је 63 посланичка мандата, од 120 колико их има у покрајинској скупштини, напредњачка коалиција је у сличној позицији као и на републичком нивоу, тј. у ситуацији је да сама формира власт у покрајини.

Осим пораза демократа, карактеристика ових избора је да су испод цензуса остале странке и коалиције које су, иако на једвите јаде, ушле у републички парламент, као што је коалиција СДС-ЛДП (на републичким изборима појачана Чанковим ЛСВ) и Двери –ДСС, као и неке друге мање и локалне странке. Готово пресликан резултат са републичких избора оствариле су Чанкова ЛСВ и Шешељева СРС.

Широка је лепеза могућих коалиција које би чиниле власт у Војводини, с обзиром да се Вучић и овог пута определио да подели власт и у републици и у покрајини. С обзиром да је мало странака и коалиција које су принципијелно и изричито противне да власт формирају са странкама и коалицијама које стоје на „супротном“ идеолошком и политичком полу, поготово на покрајинском и локалном, општинском нивоу, могуће су разне комбинације власти. Како ствари стоје, мало је могућа власт коалиције СНС са коалицијом ДС – а, као и власт коју би сачињавали СНС, СРС, ЛСВ и ДС, због супротних политика Шешеља, у односу на Чанка и Пајтића, као и у односу на Вучића, уколико се не одрекне ЕУ утопије. Сматрамо да ће напредњаци настојати да власт у покрајини буде истоветна са републичком влашћу. Али исто тако, и ово је кључно, имајући у виду да Србија од Петог октобра није суверена у избору споствене власти ни политике, власт како на републичком тако и на покрајинском ниву умногоме ће одређивати спољни фактори. Оно што је засад евидентно јесте чињеница да ће у покрајинској влади осим напредњака сигурно бити и мањинска СВМ Иштвана Пастора, који је по други пут изабран за председника АП Војводине, са прилично верћим бројем гласова (91) него што је било довољно (81).

Izborna lista	Procenat glasova	Broj poslanika
 Aleksandar Vučić – Srbija pobeđuje	44.48 %	63
 Ivica Dačić – SPS, JS - Dragan Marković Palma, Patriotski pokret Srbije (PPS)	8.86 %	12
 Dr Vojslav Šešelj – Srpska radikalna stranka	7.66 %	10
 Za Vojvodinu rada i znanja – Demokratska stranka, DSHV, Nova, Zep-Zeleni – Dr Bojan Pajtić	7.24 %	10
 Nenad Čanak – Liga socijaldemokrata Vojvodine – Digni glavul	6.43 %	9
 Dosta je bilo – Saša Radulović	5.54 %	7
 Vajdasági Magyar Szövetség-Pásztor István-Savez vojvodanskih Mađara – Istvan Pastor	4.88 %	6
Ispod cenzusa		
 Dveri-DSS – Sanda Rašković Ivić–Boško Obradović	3.24 %	0
 Boris Tadić, Čedomir Jovanović – Savez za bolju Vojvodinu – LDP, SDS	2.78 %	0
 Magyar mozgalom az autonómiaért - Dr Korhecz Tamás - VMDK - Csonka Áron Mađarski pokret za autonomiju - Dr Tamaš Korhecz - DZVM - Aron Csonka	1.71 %	2
 Narodni pokret Dinara-Drina-Dunav – Tomislav Bokan	1.59 %	0
 Zelena stranka	1.14 %	1
 Srpsko ruski pokret – Aleksandar Đurđev	0.58 %	0
 Za slobodnu Srbiju – Zaveznici – Milica Đurđević	0.52 %	0
 Vojvođanska tolerancija	0.51 %	0

POSLANIČKA MESTA U POKRAJINSKOM PARLAMENTU

4. ЛОКАЛНИ ИЗБОРИ

Осим гласања за парламентарне и покрајинске органе власти, бирачи су гласали у 17 београдских општина, као и 138 општина и 25 градова Србије. СНС је победио у већини градова и општина: Београду, Нишу, Крагујевцу, Чачку, Суботици, Врању, Крушевцу... У Београду је однео победу у 14 општина. Демократе су успеле да после 26-годишње владавине очувају примат на Врачару, као и да сачувају власт у Старом граду, а Александар Шапић је са својом групом грађана успео да освоји власт у општини Нови Београд.

Коалиција око СНС –а остварила је убедљиву победу на градским изборима (Град Београд) освојивши 43,62 одсто гласова, односно 63 мандата у градском парламенту, што напредњацима оставља могућност да, уколико желе, власт у граду формирају сами. У градској скупштини ДС ће имати 22 одборника што је 15,7 одсто гласова, коалиција СПСД-ПУПС-ЈС имаће 16 одборника што чини 11,49 одсто гласова, док ће ДСС имати девет одборника што је 6,39 одсто гласова. Осталих 19 листа које су се такмичиле за улазак у градски парламент остало је испод цензуса.

Власт у градовима и општинама, осим у Београду где је она углавном саобразна републичкој власти, је слободнијег типа, мандати нису искључиво везани за партијску централу, па долази до бројних општинских и градских коалиција, често незамисливих на вишем „политичком“ нивоу, и оне су саставни део српског политичког шаренила. У неким случајевима власт се другачије не би ни могла формирати. Поготово у руралним и сиромашнијим општинама у Србији. А таквих је све више.

5. ИЗБОР ВЛАДЕ: ГЕОПОЛИТИЧКЕ КОНСЕКВЕНЦЕ

Важно је поменути да се у Србији, непосредно пред избор нове републичке владе, десио један изузетан догађај, а то је посета кинеског председника Си Ђинпинга, који је са бројном кинеском привредном делегацијом боравио у тродневној посети (17, 18. и 19. јун 2016.) нашој земљи. Кинези су са српском страном потписали 22 споразума и меморандума у области привреде, саобраћаја, инфраструктуре, културе, медија: Споразум о свеобухватном стратешком партнерству који је потписала са Србијом, Кина није потписала ни са једном другом државом централне и источне Европе. Током ове историјске посете¹², Си Ђинпинг

12) Прошло је тридесет година откако је један кинески државник посетио Београд, тада главни град СФРЈ.

је озваничио кинеску куповину Железаре Смедерево (купац је компанија Хестил, а цена 46 милиона евра). У оквиру пројекта „Један појас – један пут“ или нови „пут свиле“, Кина је одлучила да у Србију уложи између три и три ипо милијарде долара и да Србија постане кључна тачка за кинеско економско освајање Европе.¹³ Развој српско-кинеских економских односа праћено је и традиционално добрим политичким односима које се одликују поштовањем принципа равноправности, независности и територијалног ингритета, тј чињеницом да Кина у СБ и другим међународним организацијама, као и у билатералним односима принципијелно и доследно инсистира на територијалном интегритету Србије, супротстављајући се насилном отцепљењу „Косова“, као што и Србија поштује принцип „Једне Кине“, тј. територијалне целовитости Кине у њеном сукобу са сепаратизмом на Тајвану. У сваком случају, кинеско улагање у Србију умногоме ће ојачати српску „суверенистичку демократију“, позицију која инсистира на сопственој суверености и територијалној целовитости.

Овај текст пишемо пре него што је Вучић обелоданио састав нове владе Републике Србије. Познато је да ће покрајинску власт у Војводини вршити СНС, СПС и СВМ. Ове три политичке странке у својој владајућој коалицији имају већину од 81 посланика (СНС-63, СПС-12 и СВМ – 6, од 120 колико их има у скупштини Војводине). Познато је и да ће председник покрајинске администрације бити члан напредњака Игор Мировић, као и то да ће му помагати 13 покрајинских секретара.¹⁴

У тексту смо навели да се републичка власт пресликава и на покрајину, разуме се, под условом да је иста политичка групација, странка или коалиција победила и на једном и на другом нивоу. Када знамо ко ће представљати покрајинску власт, за очекивати је да иста буде и на републичком нивоу, појачана евентуално са још неком мањинском листом. Дакле, сходно оваквој прогнози, власт у Србији чинили би СНС- СПС – СВМ, „појачани“ са БДЗС- ом Муамера Зукорлића и Халимијевим ПДД.

Овде треба нагласити да је политички прихватљиво, логично и нормално да у власт уђу мањине; боље је да су у власти и да својим чињењем доприносе што успешнијем остварењу сопствених политичких идеја – остварењу права своје мањине и њеном свеопштем просперитету, него да у опозицији заговарају радикал-

13) Према неким проценама Кина је већ у Европу, највише у Немачку, уложила преко 230 милијарди долара.

14) СНС има осам, док је по један члан из СПС-а, СВМ-а, СДПС-а и РС-а.

не идеје неприхватљиве за суверенитет и територијални интегритет државе Србије. Ипак, уколико се напредњачка коалиција определи да у власт укључи СДА Санџака Сулејмана Угљанина, треба да има у виду да ова партија има заједнички посланички клуб са ЛДП – ом Чедомира Јовановића и да се њихова политика, како истиче Угљанин, заснива на следећим ставовима: признати Косово, улазак Србије у НАТО, признање геноцида у Сребреници и подршка суверености и територијалном интегритету БиХ. Њихово укључивање у власт, макар и само Јовановића, значило би да владајућа коалиција прихвата поменуте ставове и да се Србија убрзано и незадрживо креће у правцу евроатлантских интеграција, које у последњих четврт века раде на разградњи српске државе и нације.

Оно што је прилично извесно, јесте да Вучић у власт неће звати своје највеће политичке и економске опоненте, ДСС-Двери и „Доста је било“, те СРС Војислава Шешеља, са којим дели власт на општинском нивоу, попут Земуна. Наиме, евроунијска и евроатлантска политика Вучића, која Србију лишава Косова и Метохије и гура је у непријатељство са Русијом, као што његова економска политика пуког ослањања на спољне инвестиције и њихове заштитнике ММФ, Светску банку..., крајње је неприхватљива за ДСС-Двери и СРС, као и за политичку партију „Доста је било“. Стога није чудо што се председница ДСС није одазвала на разговор код мандатара Вучића у оквиру коснултација за састав нове владе, или што је дошло до муњевитог прекида разговора са председником покрета „Доста је било“.

Уместо разговора Санда Рашковић Ивић обратила се Вучићу и јавности писмом, у којем истиче да су ставови ДСС-а о „најважнијим државним, националним и економским питањима потпуно супротни ставовима странке чији сте председник, ставовима садашње скупштинске већине и праксивлада од 2012. године. Председница ДСС даље наводи: „ДСС сматра да Србија не треба да уђе у ЕУ и да треба расписати референдум о наставку процеса евроинтеграција, одмах, пре но што настану нове непоправљиве штете по државу, ДСС сматра да је неопходно ставити ван снаге споразуме потписане са НАТО 2015 године и донети Закон о војној неутралности Србије, ДСС захтева прекид тзв. бриселског дијалога, стављање ван снаге неуставних Бриселских споразума и увођење решавања питања Косова и Метохије дијалогом у оквирима Уједињених нација и Резолуције СБ УН 1244, не спорећи потребу дугорочне фискалне консолидације, ДСС сматра да је

економски оправдано и социјално прихватљиво да се она постигне политиком интензивног улагања у развој домаће привреде, а не пуком политиком штедње на терет грађана...“¹⁵

Док Шешел одбија сваку помисао да подржи власт која се окреће Западу, где су „сви традиционални српски непријатељи“, и тражи да Вучић одбаци идеју ЕУ и окрене се Русији, Саша Радуловић испред „Доста је било“ представља главног критичара економске и социјалне политике Вучићеве власти. У свом плану од 20 тачака он истиче шта све треба учинити како би државу поставили на ноге, а главна критика власти садржана је у тези да је иста уништила домаћу привреду, отеравши је у стечај, а да на другој страни фаворизује стране фирме огромним субвенцијама.¹⁶

Да ли је још увек актуелно питање које је садржано у чланку политичког аналитичара Ђорђа Вукадиновића из 2014?¹⁷ Сва је прилика да ће напредњачка коалиција на челу са Александром Вучићем, око које ће се формирати републичка власт, наставити да води прозападну политику, извршавајући преузете обавезе на евроунијском (и евроатлантском) путу, превасходно када је у питању КиМ, уз неке неке потезе који ће личити на избалансирану спољнополитичку оријентацију. То се односи на одбијање да уведе санкције Русији, с уверењем да ће питање санкција постати беспредметно, с обзиром да ће ЕУ и САД ускоро укинути санкције, као неефикасно средство у међународним односима. Могуће је да ће преко социјалиста и СНП (Ненад Поповић) руски

15) Објављено као Писмо председнице ДСС др Санде Рашковић Ивић мандатару Александру Вучићу, интернетско издање *СРБски ФБрепортер* 12 јун 2016.

16) У 20 тачака пише, између осталог: Увести потпуну транспарентност рада јавног сектора...; Пописати и проценити сву државну имовину; донети нове изборне законе: директни избори за председнике општина и градоначелнике, већи цензус за коалиције, равномерна територијална заступљеност, нов закон о финансирању политичких странака; Нов закон о медијима и слободном политичком приступу медијима; закон о пореклу имовине; укинути субвенције страним инвеститорима. Не постоји разлог да страни инвеститори буду привилеговани у односу на домаће. Фокус економске политике је домаћа привреда; Увести ред у јавна предузећа. Јавни конкурси за све директоре; Укинути противуствано амањење пензија. Вратити отето. Дуг према пензионерима претворити у државне обавезнице са каматом. Војним пензионерима ускладити пензије у складу са одлуком Уставног судаса каматом. Реформа пензионер система; вратити плате у јавном сектору на ниво пре смањења крајем 2014. Дуг за отете плате, као и за солидарни порез, претворити у државне обавезнице са каматом; Раскинути пројекат „Београд на води“...; укинути овер здравствених књижица. Здравствено осигурање за све грађане плаћено из буџета; Увести универзалну социјалну заштиту за сва домаћинства. Свако домаћинство без примања би добило социјалну помоћ од 15.000 динара месечно, плус 5.000 динара по додатном члану домаћинства, тако да би троцлана домаћинства примала 25.000 динара месечно, а четворочлана 30.000 динара...

17) Ђорђе Вукадиновић, „Да ли Вучић може још једном да се `преокрене` на ону пр(а)в страну“?, *Србин инфо*, 8 мај 2014, интернет издање.

и кинески интереси бити минимално заштићени. Али проблем настаје када се постави питање потписивања правно обавезујућег споразума са НАТО државом – Косовом, као и поводом уласка Србије у НАТО. Ова питања ће представљати главни тест за Вучићеву политику „еквидистанце“.

ЛИТЕРАТУРА

- Антонић, Слободан, „Опозиција на изборима 2016“, *НСПМ*, 9. фебруар 2016.
- Вукадиновић, Ђорђе, „Да ли Вучић може још једном да се `преокрене` на ону пр(а)ву страну“?, *Србин инфо*, 8. мај 2014, интернет издање.
- „Доста је било“ - Програм - 20 тачака
- *Избори у Србији 2012. године. (Не)очекивана промена*, Зборник радова (ур. Милан Јовановић / Душан Вучићевић), Институт за политичке студије, Београд, 2013.
- Писмо председнице ДСС др Санде Рашковић Ивић мандатару Александру Вучићу, интернетско издање *СРБски ФБрепортер* 12. јун 2016.
- Решетњиков Леонид Петровић, „Наивна је илузија да се може ући у ЕУ а да се не уђе у НАТО“, *НСПМ*, 14. јун 2016.
- Ристивојевић, Бранислав, „Ала их је расписао – свака му част“, *Факти*, интернетско издање, 4. фебруар 2016.
- Суботић Момчило, „Политичке странке у Србији о националном идентитету и међународним интеграцијама“, у: *Национални идентитет и међународне интеграције* (ур. Зоран Милошевић/ Живојин Ђурић), Институт за политичке студије, Београд, 2015.
- Суботић Момчило, „Србија и Европска унија“, *Српска политичка мисао*, 01/2010, ИПС, Београд, 2010.
- Суботић, Момчило, „НАТО- изација Срба“, *Политичка ревија* 03/2010, ИПС, Београд, 2010.
- Суботић, Момчило, „Избори у Србији 2014 – трасирање евроатлантске геополитичке парадигме“, *Политичка ревија* 02/2014, Београд, 2014.

Momcilo Subotic

THE ELECTIONS IN SERBIA 2016 – A POLITICAL RETURN OF OPPOSITIONAL PARTIES

Resume

During a period of the pre-election campaign Serbian Progressive Party's (SNS) leaders criticized the politics of former President Boris Tadic regarding Kosovo and Metohija and they gave false promises and oaths that in case they got elected they would annul negotiations which Democrats had made with representatives of Albanian minority in Pristina within the frame of so-called Brussels negotiations. However, the Progressives themselves continued with the politics of withdrawal of Serbia from Kosovo and Metohija.

With an objective of strengthening and cementing his power the Provisional (former Prime Minister and current Interim Prime Minister) Aleksandar Vucic opted for early parliamentary elections in 2014 and 2016. Although in these years in question the party configuration scene in Serbian Parliament was considerably different, on both occasions the Interim Prime Minister Vucic decided to hold the early parliamentary elections with the support of Western powers. The difference in the party configuration scene was as follows: from 2012 to 2014 there was only one opposition party in the Serbian Parliament – DSS party leaded by Vojislav Kostunica, and after the elections of 2014 there was none of them left. From this period there was no opposition in the Serbian Parliament and the Government was homogeneous and so it was in position to be able to support numerous pro-Euro-union and Euro-Atlantic laws and implement the designed pro-Western politics. Therefore there comes a key question regarding why the Interim Prime Minister Vucic opted for the elections in circumstances of having the leading majority in his favour and absolute support in the Parliament without the opposition.

One of the motives for the Interim Prime Minister Vucic's call for early elections was to cement the power of the Progressives' coalition by holding simultaneous elections on national, provincial and local government level in Serbia. The other motive is related to a sphere of external

Western factors' pressure. Namely, future Government of Serbia will have to face many tasks which they took over from their former colleagues and which are substantially aimed at disintegration of Serbian state. Before else this implies the adoption of a new Constitution in which Kosovo and Metohija would not be mentioned as a constitutive part of Serbia anymore, then the entry of Serbia into the NATO organization; and it could be even said that the Western mentors envisioned these elections as some sort of „pro“ and „contra“ debate regarding the entry into the NATO. Namely, the NATO is in the foreground and the European Union is in the background of the elections. It is naive to presume that Serbia could join the EU without the entry into the NATO at the same time. No Eastern European state could have prevented such outcome and so the same case would be with Serbia as well. Shortly, both the EU and NATO are instruments of American imperial politics. Therefore their objectives are of geopolitical nature: to seize Kosovo and Metohija from Serbia, make Serbia the member of the NATO and in that way make it the opponent to Russia. The West has rotated different political party sets in Serbia in order to accomplish that particular objective. However, the proof that Russia, too, is one of important factors in this question was the visit of the Prime Minister Vucic to Russian President Vladimir Putin. On this occasion the President Putin repeated one more time that Russia has been committed to respect and protect the sovereignty and territorial integrity of Serbia as well as the principles of economic, political, military and other cooperation and development of overall relations between Russia and Serbia. On this occasion the Russian President Putin also underlined that he expected that it would be ministers ready to implement the abovementioned politics who would enter the Serbian Government eventually. It is necessary to take into consideration a fact that not a long time ago before that Russia and Serbia signed numerous economic agreements and the agreements in other fields and so it is expected that the implementation of these agreements would be accomplished after all. In the worlds of Russian ambassador to Serbia Aleksandar Cepurin, Russia expects the Prime Minister Vucic to keep the word about it.

In accordance with expectations, the list „Aleksandar Vucic – Serbia wins“ gained a big victory at the elections held in Serbia on all levels (in the Parliament of Serbia the coalition of the Progressives (SNS) will have 131 mandates, SPS-JS 29 mandates, SRS 22 mandates, coalition of DSS 16 mandates, Dveri-DSS 13 mandates, LDP-LSV-SDS-13 and „It is enough“ 16 mandates.) Therefore the coalition of the Progressives (SNS) is in position to form the Government independently on the level of Serbia, that is in Vojvodina and in the greatest number of the cities and municipalities in Serbia. However, the Interim Prime Minister Vucic opted again for the Progressives' coalition to share the power with other politically close parties. Therefore in the Province of Vojvodina's Parliament, along with the SNS, which won 63 mandates out of 120 of available mandates, the holders of the mandates are also SPS-JS, which won 12 mandates and SVM which won 6 mandates. It is expected that the same constellation of the power will be formed on the level of the Republic, along with some minority parties such as BZDS of Muamer Zukorlic and PDD of Riza Halimi. We think that it is not realistic to expect some great surprises.

In addition to the elections for the Parliament and the Province's government institutions, the voters voted in 17 municipalities with the city of Belgrade, as well as in 138 municipalities and 25 towns across Serbia. The SNS party won in majority of the towns and municipalities: Belgrade (Beograd), Nis, Kragujevac, Cacak, Subotica, Vranje, Krusevac... In Belgrade the SNS won in 14 municipalities. Democrats succeeded to preserve the primacy in the municipality of Vracar in Belgrade after 26 year long reign there, as well as to preserve the power in the municipality of Stari Grad in Belgrade, and Aleksandar Sapic with a group of citizens succeeded to win in the municipality Novi Beograd in Belgrade.

It is necessary to underline that it is politically acceptable, logical and normal that the minority representative entry the Government; it is better that they are in the Government and that with their actions they contribute to successful accomplishment of their own political ideas, that is, the accomplishment of the rights of the minority that they belong to and its overall prosperity, than to

act as opposition members who support radical ideas which are unacceptable for sovereignty and territorial integrity of the state of Serbia. However, in case that the SNS coalition opts to make SDA party of Sulejman Ugljanin to enter the Government, then it has to take into consideration that this party has a joint representative club with LDP of Cedomir Jovanovic and that their politics, in the words of Sulejman Ugljanin, is based on the following stances: the recognition of Kosovo, entry of Serbia into the NATO, recognition of genocide in Srebrenica and support to sovereignty and territorial integrity of Bosnia and Herzegovina. Their entry into the Government, even of Cedomir Jovanovic only, would imply that the leading coalition accepts the abovementioned stances and that Serbia moves speedily and without delay into a direction of the Euro-Atlantic integrational structures which have worked on the disintegration of Serbian state and nation for last quarter of century.

It is quite certain that the Interim Prime Minister Vucic will not invite his biggest political and economic opponents to enter the Government, and they are DSS-Dveri and „It is enough“ and SRS of Vojislav Seselj, with whom he shares the power on the municipality levels, like in case of Zemun municipality. Namely, the pro-Eurounion and Euro-Atlantic politics of Vucic, which supports the seizure of Kosovo and Metohija from Serbia and pushes Serbia forward into the status of enemy of Russia, and his economic politics of sole relying of the stae on foreign investments and its protectors MMF and the World Bank, etc., is quite unacceptable for the DSS-Dveri and SRS, as well as for the political party „It is enough“. Therefore it is not surprising that the President of DSS party did not respond favourably to the invitation for the talk with the Interim Prime Minister Vucic for purpose of holding consultations regarding the composition of new Government, or that there was a quick break-off of the talks with the President of the party „It is enough“.

Key Words: elections 2016, Serbia, government, Vucic, opposition, Kosovo and Metohija, European Union, United States of America, NATO, Russia.

* Овај рад је примљен 20. 05. 2016. године, а прихваћен за штампу на састанку Редакције 03. 06. 2016. године.